

Úvod

Cílem publikace, a zejména její tabulkové přílohy, je popsat strukturu kriminality v České republice, a to podle jejího geografického rozložení, podle druhu kriminality, věku a pohlaví pachatele. Dále jsou zahrnuty i údaje o odsouzených a vězněných osobách. Kromě údajů za Českou republiku jsou v případě vybraných ukazatelů uvedeny i údaje v mezinárodním srovnání za země Evropské unie.

Kromě absolutních údajů o počtech trestných činů a osob s trestnou činností spojených, jsou u většiny tabulek k dispozici i přepočty na 100 tisíc obyvatel nebo podílové ukazatele vzhledem k celkové kriminalitě.

Metodika

Zdroj dat

Údaje v této publikaci pocházejí ze **tří zdrojů**:

a) Policejní kriminální statistika

Gestorem je **Policejní prezidium ČR**. Policejní statistika eviduje zjištěné trestné činy (tj. registrované policií), známé pachatele (stíhané a vyšetřované osoby) a objekty napadení (oběti).

b) Statistika Ministerstva spravedlnosti ČR (justiční statistika)

Zahrnuje statistiku státních zastupitelství a soudů. Obsahuje údaje o známých pachatelích, obžalovaných osobách a pravomocně odsouzených.

c) Statistika Vězeňské služby ČR

Je zpracovávána **Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR**. Obsahuje informace související se zajišťováním výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.

Údaje pro mezinárodní srovnání v rámci Evropské unie pochází z databáze Eurostatu, který je ve spolupráci s UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) získává prostřednictvím každoročního dotazníkového šetření ve členských zemích EU.

Statistické jednotky

Statistika	Základní jednotka	Časový bod	Zdroj kategorizace
Policejní	Skutek	31. 12.	TSK (takticko-statistická klasifikace)
Justiční	Pravomocně odsouzená osoba	31. 12.	trestní zákoník
Vězeňská	Vězněná osoba	31. 12.	trestní zákoník

Územní členění

Data o **registrované kriminalitě, obětech a stíhaných osobách** jsou vykazována podle 14 územních samosprávných krajů. Místní příslušnost je dána krajem, ve kterém Policie ČR daný skutek (osobu) zaregistrovala. U stíhaných osob, které spáchaly skutky ve více krajích, dochází k jejich započítání ve všech krajích, ale v součtu za ČR jsou pouze jednou (proto součet krajů může být vyšší než celkový údaj za ČR).

Data o **odsouzených osobách** jsou vykazována podle **8 soudních krajů**: Hl. m. Praha, Středočeský, Jihočeský, Západočeský, Severočeský, Východočeský, Jihomoravský a Severomoravský. Členění odpovídá místní příslušnosti soudu, který danou věc vyřídil.

Data o **vězněných osobách** jsou vykazována podle 14 krajů – ovšem **podle místa trvalého bydliště** vězněného, nikoli podle umístění věznice. Cizinci bez trvalého bydliště v ČR nejsou v krajích zahrnuti, jen v celkovém údaji za ČR. Součet vězněných osob za jednotlivé kraje je proto nižší než údaj za celou ČR.

Indexy a podílové ukazatele

Pro srovnatelnost mezi kraji a v čase jsou klíčová relativní vyjádření:

- **Index kriminality** – počet skutků na 100 tisíc obyvatel daného kraje. Umožňuje srovnávat kraje s různou velikostí populace. Někdy se také používá výraz zatíženost nebo zamoření kriminalitou. Pokud jde o obyvatele, kteří jsou trestně odpovědní, jedná se o tzv. čistý index, a naopak hrubý index zahrnuje všechny obyvatele, tedy i osoby mladší patnácti let. Index kriminality je počítán na střední stav obyvatel v daném roce.
- **Index viktimnosti** – počet obětí na 100 tisíc obyvatel daného kraje (případně dané sociodemografické skupiny). Počet obyvatel je brán k 31. 12. daného roku. Ukazatel rizika, s jakým se osoba určité kategorie stává obětí trestné činnosti.
- **Objasněnost** – podíl trestných činů (nebo skutků) u nichž Policie ČR zjistila pachatele, na celkovém počtu registrovaných skutků (v %). V této publikaci se používá výhradně přímá objasněnost, tedy podíl trestných činů, které se policii podařilo objasnit a uzavřít v tom samém kalendářním roce, ve kterém byly zaevidovány. Mimo to lze vykazovat i tzv. celkovou objasněnost, která zahrnuje i dodatečně vyřešené případy z předchozích let.

Metodické zlomy v časové řadě

Pro správnou interpretaci dat v této publikaci je nutné brát v potaz sérii metodických změn, které ovlivňují srovnatelnost mezi roky.

2010 – nový trestní zákoník. Nabytí účinnosti zákona č. 40/2009 Sb. zavedlo novou strukturu trestných činů, v některých případech změnilo definice a hranice skutků. Časové řady před a po roce 2010 nelze jednoduše srovnávat.

2013 – amnestie prezidenta republiky vyhlášená 1. 1. 2013 zastavila trestní stíhání u tisíců případů a vedla k jednorázovému poklesu počtu odsouzených i vězněných osob.

2016 – změna ve výpočtu věku pachatele a v zaznamenávání více skutků. Před rokem 2016 byla stíhané osobě započítávána pouze nejzávažnější trestná činnost; od roku 2016 je započítávána veškerá trestná činnost. Souběžně byla provedena změna ve výpočtu věku pachatele (od 2016 strojově z data spáchání skutku, dříve z data zahájení trestního stíhání). Časové řady stíhaných osob podle věku a podle druhu kriminality proto nejsou plně srovnatelné s obdobím před rokem 2016.

2016 – pouze v tomto roce se do dat za celou ČR zvlášť započítávaly údaje od Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP). Proto jsou v tomto roce v některých tabulkách údaje za ČR celkem vyšší, než jsou součty za jednotlivé kraje.

2016–2018 – rekonstrukce evidence obětí. Probíhající rekonstrukce databáze objektů napadení vedla k nenávratnému poškození dat, údaje za toto období se nezveřejňují. Časové řady obětí začínají rokem 2019, případně 2020.

2020 – novela hranice škody u krádeže. Novela trestního zákoníku č. 333/2020 Sb. účinná od 1. 10. 2020 zdvojnásobila hranici škody u krádeže z 5 000 Kč na 10 000 Kč. Řada drobných krádeží přestala být kvalifikována jako trestný čin a stala se přestupkem. **Krádeže prosté** v období po roce 2020 proto nejsou plně srovnatelné s obdobím předchozím.

2020–2021 – pandemie covid-19. Protiepidemická opatření (omezení pohybu, uzávěry, nouzové stavy) výrazně ovlivnila počet některých druhů kriminality – krádeže, vloupání, kapesní krádeže klesly v důsledku omezené koncentrace osob ve veřejném prostoru. Po roce 2022 se vrátily na úroveň před pandemií.

2021 – změna ve struktuře majetkové kriminality. V rámci úpravy takticko-statistické klasifikace byly některé skutky přesunuty mezi krádežemi prostými a krádežemi vloupáním. Podkategorie majetkové kriminality před a po roce 2021 nejsou plně srovnatelné.

2025 – nové kategorie u mravnostní kriminality. Policie ČR zavedla od roku 2025 nové takticko-statistické kategorie sexuální útok (TSK 205) a upravenou kategorii pohlavního zneužití (TSK 215), reagující na novelu trestního zákoníku rozšiřující definici znásilnění (účinnost od 1. 1. 2026). Konkrétní podkategorie mravnostní kriminality v roce 2025 nejsou plně srovnatelné s předchozími roky.

2026 – dekriminalizace zanedbání povinné výživy. Novela trestního zákoníku účinná od 1. 1. 2026 částečně dekriminalizuje zanedbání povinné výživy (§ 196). Statistické dopady se projevily částečně již v roce 2025, plně se projeví až v ročnících od roku 2026 dál.

Poznámky

- V publikaci nejsou samostatně uvedeny **vojenské a protiústavní činy**, s výjimkou tabulky 1.1, jinak jsou započítány pouze do Celkové kriminality. Důvodem je nízký každoroční výskyt trestných činů v této kategorii.
- Zbývající kriminalita je skupina kriminality, která je vymezena pouze takticko-statisticky, nikoliv kriminálně. Z toho důvodu nejsou uvedeny tabulky za odsouzené osoby, neboť justiční statistiky využívají pouze dělení kriminální.